

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 22. Inania sunt argumenta hæreticorum ex Scriptura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

erroris atque perversitatis argumentum præbent, quotquot Scripturam interpretantur contra eum sensum, quem Catholica Ecclesia tenet, semperque tenuit, nec tales docet unctio Spiritus sancti, sed ipsos Deus, ob superbiam, cum Ethnicis & Publicanis, tradidit in spiritum erroris. Quia Deus superbis resistit; humilibus autem dat gratiam.

CAPUT XXII.

Inania sunt argumenta hæreticorum ex Scriptura.

292 **P**rimò arguunt ex Joan. 6. Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quidquam. Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt. Ergo (inquiunt) caro Christi, ore manducata, non prodest quidquam, sed manducata spiritu per fidem.

Respondeo negando consequentiam: ut pote non magis legitime ex illo Joan. 6. deducam, quam si quis ex illo eodem loco inferret: ergo caro Christi crucifixa nobis non prodest quidquam, sed apprehensa spiritu per fidem. Ex ipsomet contextu illius loci perspicua est inanitas Calviniani istius argumenti. In eo namque Salvator eam quam propugnamus veritatem disertè declarat, dicens: *Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* Quæ verba vel ipsi Capharnaïta (quibus ibi Christus loquebatur) sicut & discipuli Christi, de reali & orali manducatione intellexerunt, & idè scandalizati & offensi abierunt retrò, modum istius oralis manducationis non intelligentes. Nullam verò scandalizati & offensionis causam apparentem habuissent, si verba Salvatoris in sensu tropico, vel objectivo, non in reali & vero accepissent. Patres etiam passim omnes illa Christi verba, aliæque ibidem subijuncta, nisi manducaveritis carnem Filii Hominis, &c. de reali & orali, non tropica & figurati, vel mystica & spiritali dumtaxat per fidem manducatione interpretati sunt, ut Irenæus l. 4. c. 34. Origenes hom. 16. in Num. Cyprianus l. de Orat. Dom. Basiliius in reg. moral. reg. 21. Ambrosius l. 4. de Sacram. c. 5. l. 5. c. 1. & l. 6. c. 1. Hilarius l. 8. Trin. Augustinus & uterque Cyrillus postea referendi, Leo Mag. serm. 6. de jejun. 7. mens. Chrysostomus homil. 45. in Joan. Concilium Ephesinum in approbatione epist. Cyrilli ad Nestorium. Et Nicænum II. act. 6.

293 Enimverò si sua illa verba Salvator intelligi voluisset de reali & orali, sed de mystica vel figurata dumtaxat per fidem manducatione, totam illam Judæorum litigationem, discipulorumque offensionem facile compeverisset, dicendo, se non loqui nisi de manducatione per fidem, vel de manducatione suæ carnis, non in se, sed in figura. Sed hoc noluit, quin ipsos potius in ea persuasione, quæ credebant ipsum loqui de orali manducatione, confirmavit, duplici juramento: *Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii Hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Nec correxit nisi modum carnalem, animale, & crassum, quo id intelligebant. Ad quem corrigendum, sic dixit verba sua spiritaliter intelligenda, ut spiritalis intelligentia non destrueret veram, realem & spiritali manducationem.

294 Aio ergo 1°. cum Cyrillo Hierosolymit. Catech. mytag. 4. & Augustino tr. 27. in Joan. Salvatorem ibi promississe se daturum carnem suam in verum, realem & substantialem cibum, ore manducandum, non carnali & animali modo, ipsam dilaniando, & in partes sectam masticando, sed modo spiritali, id est ad modum rerum spi-

ritualium, totam in toto, & totam in qualibet parte panis consecrati, nec sub propria specie, sed aliena. Atque hoc, non illo modo manducatum, prodesse voluit carnem suam. Idèdè dixit: *Caro non prodest quidquam* (inquit Augustinus) *sed quomodo illi intellexerunt, quomodo in cadavere dilaniatur, aut in macello venditur.* Ille namque sensus est, qui Judæos & quosdam discipulos turbavit. *Putabant enim* (ait Cyrillus) *quod eos ad manducandas (modo carnali) carnes hortaretur. Cumque illi, que dicta fuerant, non spiritaliter accepissent (modo proximè dicto) offensi abierunt retrò.* Ita etiam Chrysostomus homil. 16. in Joan. *Non de sua ipse carne dixit Christus, cum ait: caro non prodest quidquam; sed de eis, qui, quæ dicuntur, carnaliter accipiunt.* Ita denique Cyrillus Alexandrinus loco proximè referendo: *Invidari se ad belluinam aliquam crudelitatem putabant, ita ut carnibus quidem vesci inhumaniter, & sorbere sanguinem juberentur; & quæcumque vel solo auditu horrenda sunt, facere cogentur.*

Aio 2°. cum Cyrillo Alexandrino l. 4. in E-²⁹⁵vang. Joan. quod licet natura carnis per se vivificare nequeat, id ipsum tamen præstat Verbum vivificum in se habens (id est Verbo hypostaticè unita) & totam ejus efficaciam profertens. Non enim Petri v. g. ait Pauli, vel cuiusvis alterius caro id in nobis præstabit; sed unica & sola Salvatoris nostri Christi, in quo habitavit omnis plenitudo Deitatis corporaliter. Quapropter de reliquis omnibus verè dicitur, quod caro non prodest quidquam. De Christo solo non potest. Quia salva fide negari non potest, Christi carnem natam, crucique affixam, nobis multum profuisse. Si enim caro Christi nihil prodesset (ait Augustinus ubi supra) *Verbum caro non fieret propter quod in eo vita habet, hoc est unigenitus.*

Secundo arguunt: verbum est in Scriptura sæpè sumitur pro significato, ut Exodi 12. *Agnus est phasæ, id est transitus Domini.* Ergo sic accipipotest cum Christus ait: *hoc est corpus meum*, quasi dicat: *hoc est signum, seu figura corporis mei.*

Respondeo dissimulato antecedente, negando consequentiam. Dato enim quod Deus sic locutus fuerit Judæis in veteri lege, quando omnia in figuris contingebant illis. Non sic discipulis suis in nova lege, quando testamentum suum condidit, quando figuris succcessit veritas, quando venit hora, ut de mylteris regni sui palam & sine figura loqueretur eis. Idèdè ergo omnes Patres, & omnes Christianæ Nationes, illa Salvatoris verba semper intellexerunt, ut simpliciter & naturaliter sonant, de vero, reali & substantiali corpore Christi, non de signo & figura illius dumtaxat. Verba autem illa Exodi vel ipsi Judæi figuratè acceperunt. Denique consequentia illa perinde illegitima est, ut ista: ergo in illis propositionibus, *Verbum caro factum est. Hi tres unum sunt*, sermo non est de vera, reali & substantiali Incarnatione, Unitate, &c. sed de signo & figura illius dumtaxat.

Arguunt 3°. postquam Christus dixit: *hic est calix sanguinis mei*, addidit: *non bibam amodo de hoc gemine vitis*: ergo vinum in calice remansit, tamquam signum & figura sanguinis Christi.

Respondeo negando consequentiam. Eo quippe modo sanguinem suum in Eucharistia vocavit *genimen vitis*, quo corpus suum vocavit *panem*. Mos enim Scripturæ est, qualibet res eorum nominibus appellare, ex quibus factæ sunt, vel quorum speciem vel similitudinem gerunt. Homo quippe, ex terra formatus, terra, lutum, pulvis, cinis appellatur. Serpens factus ex virga Aaron, virgæ nomen retinuit: *devoravit virga Aaron virgas eorum.* Angeli, in specie virorum apparentes, viri vocantur. *Et ecce vir Gabriel*, &c. Quia ergo corpus & sanguis Christi in Eucharistia facta

sunt ex pane & vino, eorumque speciem gerunt, panis & vinum, seu gemines vitis appellantur.

268 Arguunt 4°. negari nequit, in verbis Christi apud Lucam: *hic calix novum Testamentum est in sanguine meo*, esse figuram, quæ continens accipitur pro contento.

Respondeo nec à nobis negari, nisi figuram excludentem veritatem corporis & sanguinis Christi, sub speciebus panis & vini, verè, realiter & substantialiter existentis. Qualis non est metonymia illa apud Lucam.

299 Arguunt 5°. in verbis Christi: *hoc est corpus meum*, pronomen *hoc* demonstrat panem. Sed panis esse nequit corpus Christi realiter & formaliter, sed tropicè, seu figurativè & virtualiter duntaxat, quatenus significat corpus Christi, illiusque virtutem continet. Probatur major, tum quia ipsemet Christus id declarat Joan. 6. *Panis, quem ego dabo, caro mea est.* Similiter Apostolus 1. Cor. 11. *Quotiescumque manducabitis panem hunc*, &c. Tum quia pronomen *hoc* id demonstrat quod Christus accepit, benedixit, fregit, deditque Discipulis suis. Sed accepit *Jesus panem*, & benedixit, ac fregit, deditque *discipulis suis*. Matth. 26. Ergo pronomen *hoc* demonstrat panem.

Respondeo negando majorem. Ad primam ejus probationem, aio, corpus Christi à Christo, & Apostolo post ipsum, ideo vocari panem, quia de pane factum est, ut dixi in responsione ad tertium argumentum. Ad secundam probationem, dico quod pronomen *hoc* demonstrat id quod Christus dedit discipulis suis, panem utique consecratum; non demonstrat tamen id quod Christus accepit, eo modo quo accepit. Sic enim verba ista, *accepit, benedixit, fregit, dedit*, regunt eundem casum, ut regant diversimodè sumptum. Accepit enim panem nondum consecratum, sed consecravit, hinc ex pane corpus suum fecit, priusquam daret.

300 Arguunt 6°. verba Christi, *hoc est corpus meum*, sunt sacramentalia: sunt igitur sacramentaliter, id est figurativè intelligenda. Cum Sacramentum sit essentialiter signum.

Respondeo distinguendo consequens: sunt igitur sacramentaliter intelligenda, tamquam signa merè speculativa, nego. Tamquam signa practica, sive efficiencia quod significant, concedo. Ista namque est præstantia Sacramentorum novæ legis supra Sacramenta veteris legis, quod non sint signa merè speculativa, prout ista, sed signa practica, ut constat ex verbis quibus pertinetur forma Baptismi, quæ non solum significant, sed & causant animæ ablutitionem.

301 Arguunt 7°. *Patres nostri eandem escam spirituales manducaverunt, & eundem potum spirituales biberunt.* 1. Cor. 10. Sed esca & potus spiritualis ipsorum, non erat corpus & sanguis Christi verè & propriè, sed tropicè & figuratè duntaxat. Idem ergo dicendum de cibo & potu nostro spirituali.

Respondeo cum Chrysofomo & Theophylacto negando consequentiam: utpote æque illegitimam, ac si quis inferret nos hodie comedere & bibere figuram nudam, id est non continentem virtutem corporis sanguinisque Christi, ex eo quod talem figuram comederunt biberuntque patres veteris Testamenti. Apostolus ergo illo loco non vult Hebræos manducasse eandem escam & potum nobiscum, sed eandem inter se, ita ut eandem escam manducarent boni & mali. Vel si eandem nobiscum, eandem in figura & significatione, quam nos manducamus & bibimus in veritate. Cum ad id significandum Christus Joan. 6. dicat: *Non Moyses dedit vobis (Judæis) panem de celo; sed Pater meus dat vobis panem de celo* Tom. III.

verum. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de celo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Quod respiciens Augustinus l. 2. contra epist. Petil. c. 37. *Aliud (inquit) est Pascha, quod ad huc illi (Judæi scilicet) de ove celebrant; aliud autem quod nos in corpore & sanguine Domini accipimus.* Illi (ut rursus ait tr. 26. in Joan.) manducaverunt corpus & sanguinem Domini in figura, nos in veritate. Sive (ut ait in Psal. 77.) *idem in mysterio cibus & potus illorum qui noster; sed significativè idem, non specie.* Quia idem ipse Christus illis in petra figuratus, nobis in carne manifestatus. *Judæi habebant quondam umbram (ait Salvianus l. 2. ad Ecclesiam) nos veritatem. Judæi manna manducaverunt, nos Christum. Judæi carnes ovium, nos corpus Dei. Judæi pruinam caeli, nos Deum caeli.*

302 Arguunt 8°. ex Matth. 15. *Omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur.* Si ergo corpus Christi in os intraret, in secessum mitteretur.

Vah putidum argumentum! pudeat Calvinistas isto stercoreitarum argumentò uti: cum Christus de vulgaribus & corruptibilibus cibus ibi loquatur, qui in corporis alimentum sumuntur, & pro parte sui in secessum emittuntur: non de cibo Eucharistico & incorruptibili, qui non sumitur in alimentum corporis, sed animæ, nihilque ex se habet corruptibile & impurum, quod in secessum emittatur.

303 Arguunt 9°. ex Matth. 24. *Siquis vobis dixerit, ecce hic est Christus (v. g. in pane consecrato) nolite credere.*

Respondeo argumentum istud evidenter esse frivolum. Cum ex contextu pateat, Christum loqui de pseudo-prophetis, qui dicturi essent, se esse Christum: *Multi venient in nomine meo, dicentes: ego sum Christus, & multos seducens.* De his ergo, non de Eucharistia dicit: *Siquis vobis dixerit, ecce hic est Christus, nolite credere.*

304 Arguunt 10°. ex Matth. 26. *Pauperes semper habebis vobiscum, me autem non semper habebitis.* Ergo Christus non semper futurus erat præsens realiter & substantialiter in Eucharistia.

Respondeo negando consequentiam: quia contextus & circumstantiæ sermonis manifestum faciunt, Christum ibi loqui de præsentia sua visibili, & adjuvabili per corporalia beneficia, uti declarat Marci 14. *Semper pauperes habebis vobiscum, & cum volueritis, potestis illis benefacere. Me autem non semper, illis beneficiis indigentem, habebitis.* Quod profectò dixit ad compeccendam murmuracionem Apostolorum, contra Magdalenam indignantium, pro eo quod oleum pretiosum fuderat super caput Redemptoris. Quam murmuracionem eo colorabat prætextu, quod potuisset unguentum istud venditari multò, & dari pauperibus.

305 Arguunt 11°. ex Joan. 16. *Relinquo mundum, & vado ad Patrem.*

Respondeo ibi etiam sermonem esse de deificatione quoad præsentiam visibilem, secundum quam cum hominibus conversatus fuerat triginta tribus annis.

306 Arguunt 12°. ex Act. 17. *Deus non in manufactis templis habitat.*

Respondeo argumentum contra realem Christi in Eucharistia præsentiam inde peti. (sicut & omnia præcedentia) meram esse ad decipiendum indoctum populum cavillationem. Neque enim Paulus ibi loquitur de Christo, vel sacratissimo corpore ipsius; sed de Deo Creatore, secundum divinitatem suam spectato (uti manifestum est ex contextu.) Deus autem, secundum divinitatem suam, in manufactis templis non habitat, quasi

illis indigens. Audi contextum: *Hic celi & terra cum sit Dominus, non in manufactis templis habitas, nec manibus humanis colitur, indigens aliquo. Cum ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia.*

CAPUT XXIII.

Inanitas eorum que obijciunt ex Patribus.

307 **A**rguunt 1°. ex Tertulliano l. 4. contra Marcionem c. 40. dicente, quod Christus accepit panem, corpus suum fecit, hoc est corpus meum dicendo, id est figura corporis mei.

Repondeo postrema Tertulliani verba, id est figura corporis mei, construenda non esse cum immediate precedentibus, corpus meum, sed cum pronomine hoc, quod ex mente Tertulliani demonstrat panem, non qui manet, sed qui mutatur, ita ut sensus sit: *hic panis*, id est illud quod olim fuit figura corporis mei, per consecrationem desinens esse panis, est corpus meum. Transpositione namque usus est Tertullianus, ne inverteret ordinem verborum Salvatoris, hoc est corpus meum. Sicut lib. contra Praxeam c. 9. transpositione usus est, ne inverteret ordinem verborum Apostoli, eum dixit: *Christus mortuus est*, id est *unctus*: neque enim *ly id est unctus* refertur ad adjectivum *mortuus*, quod immediate præcedit, sed ad substantivum *Christus*. Similiter l. 4. contra Marcionem c. 11. cum dixit: *Aperiam in parabolam auream meam*, id est *similitudinem*: *ly id est similitudinem* non addidit ut explicaret vocabulum immediate præcedens, *auream meam*, sed illud quod immediate præcessit, *parabolam*.

308 Quodque interpretatio nostra legitima sit, probatur ex contextu, scopoque Tertulliani, qui est, libris illis refellere duplicem Marcionis errorem, quorum primus est, quod Christus non habuerit corpus verum & reale, sed phantasticum. Secundus, quod lex vetus à malo Deo condita fuerit, ideoque à Christo abolita. Primum errorem multis argumentis Tertullianus exagitat tribus prioribus libris. Posteriolem refellit lib. 4. ubi ostendit, Christum non venisse, ut legem solveret, sed ut adimpleret, exhibendo eorum veritatem, quarum figura in veteri lege habebantur. Et hinc rursum ostendit, Christum habuisse verum corpus, quia verum corpus suum dedit discipulis suis, dicendo: *accipite, hoc est corpus meum*. Quod autem tunc ipsis dederit verum corpus suum, probat ex eo quod tunc dederit illis corpus, cujus figura panis fuit in veteri lege. *Acceptum* (inquit) *panem, & distributum discipulis, corpus suum illi fecit, hoc est corpus meum dicendo, id est figura corporis mei. Figura autem olim non fuisset* (non dicit, figura non esset, ut demonstrat per figuram se non intelligere Eucharistiam; sed non fuisset, olim scilicet in veteri lege) *nisi veritatis esset corpus*, id est nisi figuræ veritas, sive verum corpus figurato succederet. Quod autem panis in veteri lege præfiguraverit corpus Christi, probat testimonium Hieremias, Isaiæ, & Genesios. Imprimis ex verbis Christi dicentis apud Hieremiam: *Adversum me cogitaverunt cogitatum, dicentes: Venite, conciamus lignum in panem ejus, scilicet crucem in corpus ejus. Itaque illuminator antiquitatum* (Christus, per quem lux umbris, veritas figuris successit) *quod tunc voluerit significare panem, satis declaravit, corpus suum vocari panem. Sic & in calicis mentione testamentum constituens sanguine suo obsignatum, substantiam corporis, id est verum & substantiale corpus suum, confirmavit; nullius enim corporis sanguis esse potest, nisi carnis, id est carne constantis. Nam & si qua*

corporis qualitas non carne opponatur nobis, ce id sanguinem nisi carnea non habebit. Ita consistit probatio corporis de testimonio carnis; probatio carnis de testimonio sanguinis. Ut autem & sanguinis veterem figuram in vino recognoscas, aderit Eiasas. *Quis* (inquit) *qui advenit ex Edom, rubor vestimentorum ejus ex Bosor...* Quare rubra vestimenta sua, & indumenta sicut de foro torcularis pleno concalcato?... Multo manifestius in benedictione Jude, ex cuius tribu carnis census Christi processurus jam tunc Christum in Juda delineabat: *Lavabis* (inquit) *in vino stolam suam, & in sanguine urve amicum suum, stolam & amicum carnem demonstrans, & vinum sanguinem. Ita & nunc sanguinem suum in vino consecravit, qui tunc vinum in sanguine figuravit.*

309 Ecce illo ipso loco, ex quo contra veram & substantialem corporis Christi in Eucharistia presentiam disputant Calvinistæ, Tertullianus ex ipso Eucharistia Sacramento probat in Christo fuisse verum corpus & sanguinem: quia corpus & sanguis Christi in Eucharistia præfigurata fuerunt veteribus illis figuris panis & vini. Cum igitur figura sit veritatis, seu rei veræ figura, figuræ illæ veteris Testamenti non fuerunt figuræ corporis & sanguinis phantastici, seu phantasticæ, aut figuratæ dumtaxat existentis in Eucharistia, sed veræ, realiter & substantialiter existentis. Et quia vinum figura fuit veri sanguinis (figura enim non est nisi rei veræ figura, ut proxime dixit) verus autem sanguis non est nisi veræ carnis, verique proinde corporis, ex eo quod in Christo (existente in Eucharistia) fuerit verus sanguis per vinum in veteri lege præfiguratus, novam conficit probationem, quæ ostendit in Christo veram fuisse carnem, verumque corpus. Unde lib. 5. *Panis* (inquit) *& vini Sacramento jam in Evangelio probavimus corpus & sanguinis Domini veritatem adversus phantasia Marcionis.* Unde lib. de resurrectione carnis c. 8. dicit, quod caro *corpore & sanguine Christi vescitur.* Quibus certè non vescitur per fidem, quæ carnis actus non est, sed intellectus. Et lib. de pudicitia c. 9. *opinitate Domini corporis vescitur.*

Arguunt 2°. Origenes in cap. 15. Math. dicit Eucharistiam esse corpus typicum, symbolicumque. Hieronymus l. 2. contra Jovin. ait, Christum in typum sanguinis sui obtulisse vinum. Ambrosius l. 4. de Sacram. *similitudinem pretiosi sanguinis bibis.* Et c. 5. altaris oblationem vocat figuram corporis & sanguinis Christi. Et lib. 4. Offic. c. 4. ait, Christum offerri *hic in imagine, ibi in veritate.* Basilus in Liturgia sua, Eucharistiam vocat *antypoon*, id est figuram corporis Christi.

311 Repondeo 1°. nec illos Patres, nec alios, in Eucharistia admittere typum, symbolum, similitudinem, antypoon, figuram, imaginem, quæ excludat veram, realem substantialemque Christi in ea presentiam, sed quæ ipsam compatiatur, idque manifestum esse, tum ex eo quod aliis locis eam perspicuis verbis tradant. Tum ex eo quod ab omnibus Nationibus Christianis crediti fuerint assertores, non eversiones istius veritatis, realitatis, & substantialitatis. In illis proinde locis, in quibus usi sunt expressionibus objectis, his usi sunt in sensu à Catholicis recepto, non in sensu Berengariano, vel Calviniano. Et sic dum v. g. in Eucharistia figuram admiserunt, non proprietatem proprietatemque excluderunt. Nec certè figura veritatem semper excludit, nec proprietatem, ut constat ex Apostolo ad Hebræos 1°. de Filio Dei dicente, *qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus.* Non omnis proinde figura, umbra est & falsitas, imò plerumque veritas signumque rei sæpe presentis, non semper absentis, ut patet in sanguine, qui signum est animæ quam